

یک کوله بار از خاطرات سبز

(خاطرات دلیرمردان پدافندهوایی در سال های دفاع مقدس)

مؤلفان:

فرامرز روح افزا - محمود حجامی - رضا جهانفر

با تشکر از همکاری:

عباس فرجهور علمداری - سید محمدرضا تولیت - حمیدرضا دبلمی

غلامرضا بهمنش - حسین تقی پور - قاسم جلیلود - صالح قلی زاده

غلامرضا اسدپور - حسین فتح آبادی - حسین اسکندری

قرارگاه پدافندهوایی خاتم الانبیاء (ص) ارتش جمهوری اسلامی ایران

مرکز مطالعات، تحقیقات و تدوین آئین نامه های رزمی

مدیریت حفظ آثار و نشر ارزش های دفاع مقدس

سرشناسه
عنوان و پدیدآور

روح افزا، فرامرز ۱۳۳۷-، گردآورنده
: یک کوله بار از خاطرات سبز (خاطرات کارکنان پدافند هوایی در سال های دفاع
مقدس) / مولفان فرامرز روح افزا، محمود حجازی، رضا جهانفر؛ [برای] قرارگاه
پدافند هوایی خاتم الانبیاء (ص) آجا، مرکز مطالعات، تحقیقات و تدوین آیین نامه های
رزمی مدیریت حفظ آثار و نشر ارزش های دفاع مقدس
: تهران: روناس، ۱۳۹۲.

مشخصات نشر
مشخصات ظاهری
شابک

: ۸۰ ص: مصور،
: ۹-۸۳-۷۵۸۷-۹۶۴-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی

: فیبا

: جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹ - ۱۳۶۷ -- خاطرات
: جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹ - ۱۳۶۷ -- عملیات هوایی
: حجازی، محمود، ۱۳۴۴ -، گردآورنده
: جهانفر، رضا، ۱۳۵۷ -، گردآورنده
: ارتش، قرارگاه پدافند هوایی خاتم الانبیا (ص)، مرکز مطالعات و تحقیقات و
تدوین آیین نامه های رزمی

: سازمان حفظ آثار و نشر ارزش های دفاع مقدس ارتش جمهوری اسلامی ایران
: ۱۳۹۲، ۸۸۲/، DSR1628

شناسه افزوده
شناسه افزوده
شناسه افزوده

: ۹۵۵/۰۸۴۳-۹۲۲

: ۳۱۲۳۷۵۸

شناسه افزوده
رده بندی کنگره
رده بندی دیویی
شماره کتابشناسی ملی

عنوان: یک کوله بار از خاطرات سبز (خاطرات کارکنان پدافند هوایی در سال های دفاع مقدس)
مولفان: فرامرز روح افزا - محمود حجازی - رضا جهانفر

ویراستار: محسن نظری

طرح جلد: رسول نواده

ناشر: روناس

چاپ: آیین چاپ تابان

صحافی: امید

شابک: ۹-۸۳-۷۵۸۷-۹۶۴-۹۷۸

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه

چاپ اول: ۱۳۹۲

قیمت: ۴۲۰۰ تومان

کلیه حقوق این اثر به مرکز مطالعات، تحقیقات و تدوین آیین نامه های رزمی ق.پ.مخ (ص) آجا تعلق دارد.
نشانی: تهران - خ هجرت - قرارگاه پدافند هوایی خاتم الانبیاء (ص) آجا - مرکز مطالعات، تحقیقات و
تدوین آیین نامه های رزمی، کدپستی: ۱۷۸۷۱۹۹۸۱۱۱ تلفن: ۳۵۹۲۳۳۳۰ و ۳۵۹۲۴۴۱۰-۰۳۱

از همه نگارندگان حوادث جنگ و همه کسانی که توان انجام وظیفه در این مهم را دارند، درخواست می‌کنم از ثبت و ضبط جزئیات این دوران غفلت نکنند و این گنجینه تمام نشدنی را برای آیندگان به ودیعه بگذارند.
امام خمینی(ره)

می‌خواهم بگویم که این جنگ، یک گنج است. آیا خواهیم توانست از این گنج استفاده کنیم؟ آن هشت سال جنگ بایستی تاریخ ما را تغذیه بکند.
مقام معظم رهبری حضرت آیت‌الله خامنه‌ای

پدافند امروز در اولویت اول است

مقام معظم رهبری حضرت آیت‌الله خامنه‌ای

فهرست

- ۱۱.....مقدمه:
- تلاش‌هایی که با توکل به خداوند منان به بار نشست / سرتیپ ۲ بازنشسته
- ۱۶.....سید محمد رفیع رضوی:
- ۲۱....."برکات" از ابتکارهای فرهاد بود / سرهنگ بازنشسته خسرو جهانی:
- ۲۲.....از شهید شدن نیروهای خودی جلوگیری کردیم / سروان جلیل دوستی:
- ۲۴.....هواپیماهای عراقی برای ما ماهی صید می‌کردند / سروان جلیل دوستی:
- ۲۶.....یاد آن ایام بخیر / سرهنگ بازنشسته علی اصغر هزار جری:
- ۳۱.....شهادت سعادت می‌خواهد ولا غیر / خاطرات سرگرد سید علی آسمانی:
- خلبان عراقی گفت که فرصتی برای ماندن در آسمان ایران پیدا نکردیم /
- ۳۶.....خاطرات سرهنگ بازنشسته کنترل شکاری فرهاد رضایی:
- ۴۰.....شهادت مظلومانه سرباز پدافندی / منقضی خدمت سال ۶۵ ابوالفضل مصوری:
- ۴۲.....با حضور پدافند، خیال رزمندگان اسلام راحت شد / سروان جواد شفیعی:
- ۴۳.....عراق نتوانست منطقه را بمباران کند / سروان جواد شفیعی:
- ۴۴.....خاطرات ماندگار از شهید مردانه / سرهنگ بازنشسته فرامرز روح‌افزا:
- ۶۷.....اسناد:

مقدمه

www.ketab.ir

مقدمه:

سال گذشته، نویدبخش آغازی خوب برای پدافندهوایی در عرصه ادبیات پایداری و به رشته تحریر درآوردن تاریخ شفاهی عملکرد پدافندهوایی در دفاع مقدس بود. انتشار کتب «قدر تشنگی»، «روایت‌های ماندگار»، «خاطرات و خطرات»، «شانه به شانه با خورشید» و «چشمان آسمان» نشان‌دهنده حرکتی رو به رشد در پدافندهوایی در خصوص ثبت و ضبط تاریخ شفاهی دفاع مقدس و در راستای حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس می‌باشد. قرارگاه پدافندهوایی خاتم الانبیاء(ص) ارتش جمهوری اسلامی ایران به عنوان نهادی برآمده از دل پایداری‌ها و رشادت‌های پیشکسوتان پدافندهوایی در سال‌های دفاع مقدس، سعی در افزایش تلاش در این حوزه داشته و با تشکیل شبکه محققین، نویسندگان

و پژوهشگران دفاع مقدس در فرآیند نشر آثار در دفاع مقدس تسریع به عمل آورده است.

انتشار کتاب پیش‌روی شما، به منظور نشر سلسله کتب تاریخ شفاهی عملکرد پدافند هوایی در سال‌های عزت و پایداری انجام شده است. پس از این نیز به یاری خداوند متعال کتب دیگری در این خصوص منتشر خواهد شد که هر کدام از آن‌ها را گامی کوچک در راستای تقویت هویت سازمانی مبتنی بر ارزش‌ها و اعتقادات می‌دانیم.

انتخاب نام این کتاب تحت عنوان «یک کوله‌بار از خاطرات سبز» از یکی از ابیات شعرهای وری و ارزشمند استاد علیرضا قزوه از شاعران گران‌قدر کشورمان اقتباس گردیده است. در واقع ما قصد داریم با رویکردی جدید در انتخاب نام‌هایی که از این پس برای کتاب‌هایی که توسط قرارگاه پدافند هوایی حاکم الانبیاء (ص) آجا به بازار نشر عرضه خواهد گردید مخاطبین خود را از میان اقشار گوناگون اجتماع خصوصاً قشر تحصیل‌کرده و دانشجویی برگزینیم. بر این باوریم که ملت عزیزمان با برخورداری از فرهنگ غنی اسلامی - ایرانی و علاقه وافری که به حوزه‌های ادب و فرهنگ دارند و به واسطه طبع لطیف و شاعرانه ولی در عین حال با صلابت مبتنی بر ایمان و اراده راسخ در دفاع از هویت دینی خود، با این نام‌ها راحت‌تر ارتباط برقرار نموده و ما خواهیم توانست از طریق همین ارتباط دوسویه به هدف اصلی نگارش خاطرات غیورمردان پدافندی یعنی آشنایی عامه مردم با مأموریت قرارگاه در دفاع از آسمان حریم ولایت از راه بیان خاطرات تلخ و شیرین آنان دست یابیم. امیدواریم که با این نگاه تازه توانسته باشیم کوله‌باری از خاطرات فرزندان پدافندی

این مرزوبوم را که بر اساس هویت شغلی و شرح وظایف پدافند هوایی در امنیت بخشی به آسمان کشور در دوران سراسر افتخار دفاع مقدس رقم خورده است به حضور سبزتان تقدیم نماییم و بخشی ناچیز از اهمیت وجود پدافند هوایی در تأمین امنیت و هستی بخشی به دیگر فعالیتهای اجتماعی نظیر فعالیتهای اقتصادی، اجتماعی و... را در منظر دید شما خوبان قرار دهیم.

امید آن داریم که در این مسیر، دعای خیر همه شما و نیز تمامی پیشکسوتان عرصه دفاع از حریم لاله‌های آسمانی کشور عزیزمان، شامل حال ما شده تا در تکالیف خود در حفظ ارزش‌ها، سرافراز و موفق باشیم.

انشاءالله

تلاش‌هایی که با توکل به خداوند منان به بار نشست

سرتیپ ۲ بازنشسته سید محمد رفیع رضوی

در سال ۱۳۵۶ فرماندهی یکی از سایت‌های رادار برعهده بنده گذاشته شد. آمریکایی‌ها تا سال ۵۷ و قبل از پیروزی انقلاب اسلامی در حال نصب تجهیزات مورد نیاز سایت توسط یک شرکت متعلق به خودشان بودند که به علت وجود اشکالاتی در طرح کلی نصب سیستم‌ها، متأسفانه تا دی ماه همان سال موفق به رفع اشکال و راهاندازی آن نشدیم. پس از پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی، متخصصین آمریکایی کشور را ترک کرده و رادار این سایت بلا تکلیف ماند. من و همکارانم که از ارزش این سایت آگاه بودیم، با مجور مقامات بالاتر اقدام به رفع اشکال و راهاندازی دستگاه‌های نیمه مستقر سایت کردیم و خوشبختانه پس از ۹ ماه با تلاش همکارانم این سایت به صورت عملیاتی تحویل فرماندهی پدافند هوایی شد. در آن ایام و با توجه به تحریم‌ها و به منظور کسب حداکثر بهره‌وری، دستور داده شده بود که این سایت رادار ضمن آن که در مواقع لزوم برای آموزش کارکنان عملیاتی مورد استفاده قرار می‌گیرد همیشه آماده عملیاتی شدن باشد و تعدادی از حداقل کارکنان عملیاتی و نگهداری مورد نیاز، همواره در محل به منظور گفته شده حضور داشته باشند.

همانگونه که همه می‌دانند حدود ساعت ۲ بعد از ظهر روز ۳۱ شهریور ماه ۱۳۵۹ هواپیماهای عراقی اقدام به حمله و بمباران پایگاه‌های هوایی به‌ویژه باندهای پروازی پایگاه‌ها و نقاط حساس و حیاتی کشور کردند و بدون اعلام قبلی و هرگونه مناقشه‌ای، جنگ ناخواسته‌ای را به

کشور انقلابی ما تحمیل کردند. دقایقی پس از حمله هواپیماهای عراقی، جلسه‌ای اضطراری در ستاد فرماندهی در قصر فیروزه تهران برگزار شد که من نیز در آن حضور داشتم. پس از اتمام جلسه، به طرف پایگاه هوایی مهرآباد به راه افتادم، در پایگاه دود سفیدی دیده می‌شد و وضعیت در اطراف میدان آزادی غیر عادی بود. کارکنان نهاجا (متشکل از نیروهای آفندی و پدافندی) با همکاری برادران سپاه پاسداران، منطقه را تحت کنترل قرار داده و از عبور افراد متفرقه جلوگیری می‌کردند. وضعیت بحرانی بود و همه وظیفه داشتیم با توجه به شرح وظایف سازمانی خود جهت عبور از بحران کاری می‌کردیم، از این‌رو به سراغ منازل تعدادی از همکاران که در پایگاه یکم ترابری بود، رفتیم و کارکنان عملیاتی و تعمیر و نگهداری را جهت حرکت به سایت مطلع کرده و با تیمی کامل از کارکنان متخصص به سمت سایت رادار حرکت کردیم و به محض رسیدن به محل و پس از هماهنگی لازم با مسئولان، کلیه سیستم‌های آن را از وضعیت آماده به حالت عملیاتی درآورده و ارتباط رادیویی و نقطه به نقطه را برقرار کردیم و حدود ساعت ۴ بعد از ظهر به مجموعه راداری شبکه یکپارچه پدافند هوایی کل کشور اضافه شدیم. لازم به ذکر است که در آن زمان و قبل از ورود سایت ما به شبکه فرماندهی و کنترل، سایر رادارهای منطقه روشن و مشغول به انجام وظیفه بودند. حال و روز کارکنان سایت اصلاً قابل وصف با هیچ زبانی نیست. آن‌ها به حدی از حمله ددمنشانه رژیم بعثی عراق به خاک کشورمان ناراحت و عصبانی بودند که با تمام وجود آماده دفاع بودند. در بعد از ظهر همان روز تقریباً تمام کارکنان سایت با خودروها و در اختیار داشتن لوازم شخصی، برای عهده‌دار شدن شیفت به

سایت آمدند و آمادگی خود را برای مقابله با دشمن بعثی اعلام کردند. من هم بلافاصله شیفت‌های قبلی را تقویت نموده و بقیه کارکنان را جهت روزهای بعد مرخص کردم و به همراه یکی از متخصصین رادار، جناب سروان محمود خورند (امیر سرتیپ بازنشسته فعلی) به صورت شیفت ۲۴ ساعته مشغول به کار شدیم تا هم باعث دل‌گرمی کارکنان سایت گشته و هم کلیه امور به سرعت برقرار شده و مشکلات سریعاً برطرف شود. آن شب تا صبح بیدار و منتظر مقابله با حملات دیگر هواپیماهای بعثی بودیم. هنوز سیمیده نزده بود که از باند فرودگاه مهرآباد (که بعد از حملات هوایی هواپیماهای عراقی بسته شده بود) برای انجام پروازهای خودی هماهنگی‌های لازم انجام شد و خوشبختانه به نظر می‌رسید که باندهای این فرودگاه آماده فعالیت‌های پروازی پرنده‌های خودی است. در هماهنگی‌های پروازی صورت گرفته، به ما دستور داده شد بدون تماس رادیویی و ارتباط نقطه به نقطه و افشای پروازها، آنان را تحت کنترل و نظارت امواج راداری خود داشته باشیم و ضمن گزارش اتفاقات غیرعادی در فضای راداری به آن‌ها، در مراجعت هواپیماها نیز هدایت‌های لازم را به عمل آوریم. تعداد پرواز هواپیماهای شکاری خودی در این رابطه را دقیقاً به خاطر ندارم، اما خاطرم هست که به جز هواپیماهای آماده پدافندی که جهت مقابله با حملات هواپیماهای عراقی در نظر گرفته شده بود، بقیه در پروازهای دو فروندی مهرآباد را ترک و به همراه آن‌ها نیز چند فروند هواپیماهای بوئینگ سوخت‌رسان به پرواز در آمدند. پرواز این هواپیماها بر قوت قلب کارکنان شیفت سایت ما می‌افزود و تماشای اکوی آن‌ها بر اسکوپ رادار منظره بدیعی از حماسه و افتخار تیزپروازان

نیروی هوایی الهی ارتش ایران اسلامی را به تصویر می کشید. در آن لحظات احساس غرور می کردیم اگرچه نمی دانستیم که روزهایی مملو از حماسه و سربلندی را در پیش رو داریم. دقایقی بعد هواپیماهای خودی از صفحه رادار ما ناپدید شدند. با توجه به تجربه خدمتی و آشنایی با محل های استقرار دیگر سایت های راداری کشور، مطمئن بودیم که آن ها در دسترس امواج خودی دیگر سایت ها قرار دارند. پس از مدتی اکوی هواپیماهای شکاری اف-۴ فانتوم که از قابلیت های بالایی در همه سال های دفاع مقدس برخوردار بودند مجدداً بر اسکوپ رادار سایت ما نمایان شد که با هدایت خلبانان دلیر ما به سرعت و با ارتفاع مناسب در حال نزدیک شدن به منطقه بودند. این عزیزان توسط کارکنان کنترل شکاری سایت به سمت پایگاه هدایت شدند و با آن که تعدادی از هواپیماها با مشکلاتی نیز روبرو بودند اما به کمک خدای مهربان به سلامت در باند فرودگاه مهرآباد به زمین نشستند. یادم هست که یکی از هواپیماهای شکاری خودی در برگشت نیاز به بنزین داشت که با کمک افسر کنترل شکاری، تانکر هوایی نزدیک آن شد و عمل اتصال به هواپیمای بنزین دهنده را هدایت کردیم.

روحیه خلبانان تیزپرواز نیروهای هوایی در مراجعت به میهن اسلامی پس از انهدام اهداف تعیین شده در کشور بعثی عراق بسیار عالی بود و از اینکه در طول مأموریت، افسران کنترل شکاری آن ها را رصد نموده و مراقبت لازم را اعمال کرده بودند بسیار راضی و خوشحال به نظر می رسیدند. این مطلب در جلسات بعدی در پست فرماندهی پایگاه و در جلسات متعدد بریفینگ نیز مطرح می شد. بعداً مطلع شدم که همزمان از کلیه پایگاه های شکاری جمعاً ۱۴۰ فروند هواپیما به نقاط مختلف نظامی

دشمن بعثی عراق حمله کرده‌اند و خسارات زیادی به آنان وارد ساخته‌اند. این حمله گسترده که در دنیا بی‌نظیر بوده و در تاریخ ۳۰۸ جنگ بزرگ دنیا سابقه نداشت یکی از شاهکارهای نظام جمهوری اسلامی ایران با توکل به خداوند بزرگ، برنامه‌ریزی مدون و سریع، شجاعت و مهارت خلبانان فداکار و جان برکف، کارکنان سلحشور پدافند هوایی و کارکنان تعمیر و نگهداری سامانه‌ها (اعم از آفند و پدافند) بود.

www.ketab.ir